

BOEKBESPREKINGEN

A. Bresinsky (2021). Pilze und Flechten – Morphologie, Systematik und Bestimmung. Springer Spektrum, Berlin. ISBN 978-3-662-63110-2. 1123 pag., harde kaft. Duitstalig. Ca. € 62. Ook als e-boek verkrijgbaar (ca. € 47).

Dit dikke boek (2,5 kg) gaat over alles wat op schimmels lijkt. En dat is nogal wat; het omvat naast de asco- en basidiomyceten ook slijmzwammen, allerlei 'lagere schimmels, bladvlekken, meeldauwen, roesten en korstmossen'. Na een (beknopte, maar nogal technische) ineiding (ca. 100 pag.) volgt de kern van het boek: bijna 200 pagina's sleutels tot de hoofdgroepen en genera (waaronder ook een aantal op substraat gebaseerde sleutels), en bijna 650 pagina's met een alfabetisch overzicht van die genera (fungi en korstmossen separaat), waarin de karakteristieke kenmerken genoemd worden, soms met verdere verwijzingen en soms met sleutels tot de karakteristieke soorten. Daarna volgen nog diverse korte hoofdstukken met diverse onderwerpen (determinatiemethoden, reagentia, verklarende woordenlijst e.d.) en een hoofdstuk met kleurenfoto's, ter illustratie van de diverse genera/groepen. Het boek sluit af met ca. 100 pag. register, waaronder een waardplantregister.

Wat voor boek is dit nu eigenlijk? Ik citeer de openingszin van de Inleiding: "Für die akademische Lehre eine Einführung in die Welt der Pilze und Flechten zu geben, ist eines Zieles dieses Buches." Iets verderop (en nu citeer ik selectief): "... auch an lernende und forschende Amateure ... soll dieses Buch die Anregung vermitteln, sich intensiver mit den biologischen Sachverhalten und Hintergrunden ... zu befassen." De beginnende amateur behoort dus niet tot de doelgroep, en dat is maar goed ook. Het lijkt me onwaarschijnlijk dat je zonder gedegen basiskennis (of, zoals voor studenten zou gelden, professionele begeleiding) uit de voeten kunt met de geboden sleutels. Dat wil niet zeggen dat ik de opzet van het boek niet waardeer, integendeel. Er zijn de laatste jaren diverse fraaie tekstboeken over het schimmelrijk ss. lato uitgebracht, maar een toch grotendeels op determinatie gericht overzicht vult volgens mij een gat in het huidige aanbod van literatuur. Toch biedt ook dit boek geen compleet overzicht, en is het soms wat onevenwichtig. De pyrenomyceten ss. lato komen ook hier nauwelijks aan bod, en sommige sleutels zijn niet veel meer dan een namenlijst.

De grootste tekortkoming vind ik de grotendeels verouderde basis (ik kan alleen over de paddenstoelen oordelen). De sleutels zijn overwegend gebaseerd op inmiddels sterk verouderde (overwegend duitstalige) literatuur (Moser 1963, 1983; Jülich 1984; Michael, Hennig & Kreisel 1988) en ook de geciteerde afbeeldingen zijn overgenomen uit een compilatie uit 2002. Er zijn geen verwijzingen naar bijv. de 'Flora Agaricina Neerlandica' (er wordt wel verwezen naar de 'Funga Nordica'), de korstzwammenflora van Bernicchia, de recente bewerkingen van de polyporen door Ryvarden, Bernicchia, of Rivoire, de Italiaanse buikzwammenbijbel van Montecchi & Sarasini, de Myxomyceten-atlas van Poulain et al., enz. Ook bij de genera ontbreken verwijzingen naar recente bewerkingen; bij *Cortinarius* worden de 'Cortinarius Flora Photographica', de 'Atlas des Cortinaires', en Consiglio's 'Cortinarius in Italia' niet genoemd, bij *Hygrocybe*, *Lactarius*, *Tricholoma* en *Mycena* ontbreken verwijzingen naar 'Fungi of North Europe', bij *Helvella* en *Otidea* ontbreken verwijzingen naar de recente bewerkingen in 'Persoonia', en ga zo maar door. Hoewel ik me voor een boek als dit wel kan vinden in het opnemen van sleutels die beperkt zijn tot de karakteristieke soorten, vind ik het niet zinvol om voor de rest uitsluitend naar verouderde literatuur te verwijzen.

Samenvattend, ik beschouw het boek als een aanwinst voor de determinatie van onbekende groepen, of soms voor een andere benadering van de bekende. Maar voor paddenstoelen (ascomyceten en basidiomyceten) is het eerder een stap terug.

Nico Dam, Malden

Heino Lepp 2021. Snippets of mycological history. Deel 1: tekst, 406 pp; deel 2: appendices en index, 284 p.

Over de geschiedenis van de mycologie is relatief weinig gepubliceerd. Het meest bekende boek van Ainsworth (Introduction to the history of mycology) dateert van 1976 en is alleen antiquarisch nog te verkrijgen. Ook het boek van Dörfelt en Heklau uit 1998 (Die Geschichte der Mykologie) is al meer dan twintig jaar geleden verschenen en is eveneens alleen antiquarisch te verkrijgen. Het verschijnen van een nieuwe publicatie op dit gebied is dan ook zeker een vermeldenswaardige gebeurtenis.

De titel van het hier besproken werk door de Australische amateurmycoloog Heino Lepp geeft aan dat zijn werk geen complete geschiedenis van de mycologie beoogt te verschaffen, maar dat een aantal onderwerpen, die zijn bijzondere interesse hebben, hierin besproken wordt. Tegelijkertijd moge duidelijk zijn dat met bijna 700 bladzijden tekst en illustratie dit werk veel meer dan fragmenten van de geschiedenis van de mycologie, met de nadruk op paddenstoelen, wil zijn. Vanwege de beschikbaarheid van veel oude mycologische publicaties op internet, waarbij vooral de virtuele bibliotheek van de Biodiversity Heritage Library (https://www.biodiversitylibrary.org/) moet worden genoemd, zijn veel oude publicaties ook voor een groot publiek toegankelijk. En met knippen en plakken van kopieën uit deze oude werken worden fragmenten van veel teksten en illustraties uit die oude werken nu in deze ene publicatie beschikbaar gemaakt.

Het boek behandelt de geschiedenis van de mycologie min of meer chronologisch, beginnend met de eerste Griekse en Romeinse auteurs die over natuurlijke historie schreven en daarbij soms ook enige aandacht besteedden aan paddenstoelen, zoals Theophrastus, Dioscorides en Plinius de Oudere. Volgende hoofdstukken behandelen de mycologie in de middeleeuwen, en de daarop volgende eeuwen tot en met de negentiende eeuw. Twee mycologen uit het Nederlandstalige gebied spelen in dit boek een belangrijke rol, Carolus Clusius en Franciscus van Sterbeeck, wiens Theatrum Fungorum oft het Tooneel der Campernoelien het oudste mycologische boek in de Nederlandse taal is. Nu was en is het werk van Van Sterbeeck niet onomstreden en de vraag hoe origineel zijn werk is, en in welke mate hij schatplichtig is aan eerder werk door Clusius, heeft velen beziggehouden. Lepp gaat zeer uitgebreid op deze vraag in, die voor een belangrijk deel draait om de vraag wat de woorden 'naar het leven geschilderd' precies betekenen. Ik zal hier niet verklappen tot welke conclusies Lepp komt, want een uiteindelijk oordeel over (en een eventuele veroordeling wegens) plagiaat door Van Sterbeeck is na ruim drie eeuwen niet meer met zekerheid te geven en Lepps oordeel zal dan ook niet het laatste woord zijn.

Hoewel de nadruk ligt bij de ontwikkeling van de mycologie in Europa, heeft Lepp een apart hoofdstuk gewijd aan oude publicaties over paddenstoelen uit Azië, Afrika en Amerika.

De vele illustraties in deze publicatie maken dit werk een genot om in te grasduinen. Opgenomen zijn niet alleen de oudste illustraties van asci en basidiën, maar ook een weergave van de oudste dichotome sleutel om paddenstoelen te determineren (door Pier Antonio Micheli uit 1729) en uitvergrote paddenstoelen uit middeleeuwse boeken en schilderijen.

Omdat niet alle afbeeldingen uit deze publicatie in het publieke domein zijn, kan dit werk niet als officieel boek verkocht worden, noch kan het op een webstek geplaatst worden. Belangstellenden voor dit werk kunnen via de schrijver van deze bespreking nadere informatie krijgen hoe het verkregen kan worden.

Thomas W. Kuyper